

Ma Galesiaqäna

Ama Rhäväksäs

Ma Pol qa säm bä rhakt täkt ama abuk. Bä qa säm bäm gi sage ama värhap na ama qatnanaktpämda e vät am ngärhätkka ma Galesia.

Arhani ama Judaqäna sa rha män säva ama värhap e vät ma Galesia bä rhat tamän ma ama qrot iva ama qatnanaktpämda rhat tet parhäm angätni ma Ngämuqa aa Muräkt angät kärhong. Rhi goar i ma Pol di qaku ama engätkki na qa ama ngangga inguna qä sameng i isiska vät a rha iva qaku rhat tualat toqoräkt. Sokt di ma Pol qa muvät pät arha enge rhoqoräkt i qä sameng iva ma Ngämuqa qät kyiradeng na ama ruvek arha vuirhong grekt bä rhat nanakt bä nävät arhä qatnanakt diva qale rha da ama iaräs na ngät ama iar angärha ron na ama isiska nage ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa iva rhat tualat na ama räkt ngät ama lat. Iangärhäkt ama räkt ngät ama lat di qaku ngät tumaiar ut dap kinak ngät dän nasot toqoräkt i ut däqäm i ama qatnanaktpämda na ut bä na äkt dä urhi siqut iva ut tet parhäm ma Ngämuqa aa snängaqa mamär. Ma Pol qät säm di sage ama qatnanaktpämda iva rha rhair särhä iarhakt ama Judaqäna arhä rhisu ama iraski na ngät dap pa evär däm da sämäni ama iska na ama engätkki i ma Jisas.

Ma Galesiaqäna di qi su ut i sävetka qat dän i ama rätkka na qa dä ma Ngämuqa aa saqong di sokt nävät aa qatnanakt dap saqi as kaku nävät guani.

Ama Qävälap Nasot A Ne

Ama Muqunäga Narhoer (1:1-9)

Ma Pol Qät Täväksäs Sävät Aa Lat Kärangätni i Qä Sameng Sävät Ama Isiska Dä Ama Qatnanakt (1:10-2:21)

Ama Rhisu Sävät Ama Qatnanaktpämda Arha Iar Na Ama Isiska Dä Na Ama Qatnanakt (3-4)

Ama Lat Kärangätni Iva Ut Tet Parhäm Ngät Dä Rhangät Täkt Ama Iar Na Ama Isiska Dä Na Ama Qatnanakt Angärha Ron (5-6:10)

Ma Pol Qat Tu Da Aa Enge Angät Tpäs (6:11-18)

Ma Pol Qa Säm Ama Märmärgem Sage Ama Qatnanaktpämda E Ma Galesia

¹ Aingo ma Pol di ama ngangga na ngo nävät ma Jisas ma Krai näkt nävät ma Ngämuqa ama Ngätmamäk kärakni i sa qa märanas nä ma Krai nämät ama tñäpki. Dap kaku ama ngangga na ngo nage ama ruvek ura nävät a rha. ² Aingo näkt sävät aurha ruavek ama qatnanaktpämda qärahani i qale rha rhi na ngo di urhit täk na aut märmärgem sagem ngän

dä ngut täk nä rhangät täkt ama enge sage ama qatnanaktpämda e va ama ngärhäkka ma Galesia.

³ Mamär iva ama ñämsävätki dä ama bulap sagem ngän nage ma Ngämuqa ama Ngätmamäk dä ma Engeska ma Jisas ma Krai ⁴ kärakni i sa qa vodäm mes bä sokot na qa särha aurha vuirhong ivakt iva qa rhuisiska vät a ut nämät tom däkt ama qäväläm gärqomni i ama ruvek tat tualat na ama vuirhong. Bä qa mualat toqoräkt di varhäm ma Ngämuqa aa snängaqa qärahani i aut mamäk na qa

⁵ qäarakni i mamär iva ama ruvek tit bon da ama murhämeska sagem ga vasägos. Ngätki rhoqoräkt.

Saqi As Kaku Agung Anga Sameng Anga Mär Ngät Nga E

⁶ Nakkräk mät ngo mamär nävät a ngän i ngän lir ngän bon da angäna rhängitnäk sävät ma Ngämuqa qäarakni i qa armeng däm ngän nävät ma Krai aa nämsävätki bä ngän dong sävät angätni ama sameng gärangätni i ngät maos. ⁷ Dap kaku ngu qoar i saqi as agung anga sameng anga mär ngät nga e. Sökt di arhani ama ruvek ta e iarhakt kärarhae i rhit sämadädän na ngän bä nani a rha iva rhi näpgoer na ama sameng ama mär ngät sävät ma Krai bä ngät dän maos. ⁸ Näma dä qäqi aung nävät a ut ura anga ensel näda ama usäpki arha ron gä sameng na agung anga sameng gärangätni i qaku ngät toqor iangärhäkt ama sameng ama mär ngät kärangätni i sa ut sameng na ngät bä ba ngän di mamär iva ma Ngämuqa qä sangäm na qa mas. ⁹ Sa rhoqor mäqi ut tamän bä saqi as täkt di nguat tamän i ngakt bä aung gä sameng ba ngän na agung anga sameng gärangätni i qaku ngät toqorne na ama sameng gärangätni i sa ngän da ngät dä mamär iva mä Ngämuqa qä sangäm na qa mas.

¹⁰ Mäniekt? Nga rhäkt di ngut näm nani anga rhares nage ama ruvek ura nage ma Ngämuqa? Nga nguat tamän doqor täkt divakt iva märmar ge ama ruvek nävät a ngo? Ngakt bä va nguat tualat toqoräkt dä mai mamär iva qaku ma Krai aa latka na ngo.

Ma Ngämuqa Qa Mes Ma Pol Ivakt Iva Aa Latka Na Qa

¹¹ Gua ruavek, nani a ngo iva qunäga vät a ngän i ama sameng ama mär ngät kärangätni i sa ngua sameng na ngät di qaku ngät dän nage ama ruvek.

¹² Inguna sa qaku ngua rha ngät nage aung anga ruqa ura aung ga su ngo rhäm ngät dap kinak sa ngua rha ngät i ma Jisas ma Kraisa ka qur a ngo rhäm ngät.

¹³ Sa ngän nari sävät gua iar mudu rhoqoräkt i qale ngo da ama Judaqäna arha iar angärha ron bä ngänät dräm i sa ngu sangäm na ama qatnanak-tpämda mäni ma Ngämuqa mavängam doqoräkt bä nani a ngo iva ngu sot na rha. ¹⁴ Bä aingo di sa ngua met e na ama Judaqäna qärrarhani i ngu na rha ut koeo rhoqorne rhoqoräkt i sa ngu at tualat parhäm ama Judaqäna arhä qatnanakt bä sa ama qrot gu snängaqa iva arhani diva rhit päs aut mamäkkäna arhä qärhong mamär. ¹⁵ Sukt di nasot dä iaqäkt kärak i qa arñis na ngo sagem mes as toqoräkt i qaku gu nanäk kia sa ngo qärak i qa armeng däm ngo nävät aa nñämsävätki ¹⁶ di sa mär gem ga iva qa rhuqunäga sa aa emga bä ba ngo ivakt iva aingo diva ngu sameng sävät a qa e mänguräp ama Jentailqäna. Näkt pät iomäkt ama qäväläm di qaku ngua met sage aung anga ruqa ivakt iva qat tuqunäga vät a ngo sävät iarhongäkt kärqärhong i sa ngua lu irhong. ¹⁷ Bä qosaqi qaku ngua met sämät ama värhäm ama mor äm ma Jerusalem sage iarhakt kärarhae i mudu rha er ta män i ama ngangda na rha näkt nasot dä sä ngo dap kinak ngua märanas bä ngua met sävät ama ngärhäkka ma Arebia. Näkt nasot dä saqi evär däm ngo sämät ama värhäm ama mor äm ma Damaskus.

18 Näkt nasot ama dävauung ama qoeo dä ngua märanas bä ngua met sae ma Jerusalem ivakt iva ngu lu ma Sefas* bä qale ngo e gem ga vät ama ngärhäqyisem da qäraet na ama qunäng. 19 Sukt di qaku ngua lu aung nävät arhani ama ngangda dap sukt ma Engeska aa lätkka ma Jems. 20 Ma Ngämuqa sa qat dräm i rhangät täkt ama enge qarangätni i ngut säm a ngät di ama engätkki na ngät.

21 Näkt nasot dä ngua märanas bä ngua met sävät ama ngärhäqyiom ma Siria dä ma Silisia. 22 Bä rhoqoräkt pät iangärhäkt ama rhodäm di ama qatnanaktpämda mäni ma Krai nävät ama ngärhätkka ma Judia di qaku rhat dräm a ngo inguna qoki as kaku rha lu ngo. 23 Iarhakt ama qatnanaktpämda di sukt tat nari ama enge qarangätni i ngät tamän doqortäqyia, “Iaqäkt karak i mudu qat dräm gä sangäm na ut mavängam ivakt iva qale ut nanakt di sa rhäkt di qä sameng sävät ama qatnanakt karangätni i sa mäqi di qä siqut iva qä slava na ngät.” 24 Bä nävät tangät täkt gua lat dä sa rha ansäs sage ma Ngämuqa.

2

Arhani Ama Ngangda Rha Ar Sä Ma Pol Sa Aa Sameng

1 Näkt nga nasot ama ngärhäqyisem da levaet ama qoeo dä ngu nä ma Barnabas un märanas bä un met saqi as sae ma Jerusalem. Rhoqoräkt di

* **1:18** ma Sefas Rhakt täkt ama ngärhipki di at tarimini na ama enge ama Aramaik di “ama duiqa.” “Ma Pita” di qosaqi ama sägäni nä ini ama rharimini na ama Grikkäna arha enge rhoqoräkt. Ma Pol qat dräm gat tes ma Pita i ma Sefas pa angätni aa abukkina.

qosaqi ngua rhäqoar sä ma Taitus bä ngu na qa.
²Ngua met sae inguna ma Ngämuqa qa qoar na ngo
 iva ngua rhet sae. Näkt sokt ut sä nas i västämne
 na ut ngu nä qärrarhani i ama ruvek tat tu arhä
 snäng i ama vit na rha ama narhoerta na rha. Bä
 ngua märhamän särhäm da i ngut täväktsäs bä ba
 rha sävät ama sameng ama mär ngät kärangätni
 i sa ngu sameng na ngät bä ba ama Jentailqäna.
 Ngua mualat toqoräkt dinguna nani a ngo iva
 qärangätni gua lat i mäqi ngua mualat na ngät bä
 sävät kärangätni iva as pa nguat tualat na ngät diva
 qaku rhat tair särhäm ngät.

³Qäqi ma Taitus kärakni i qale qa qä na ngo qärak
 i qa di qa nävät ama Grikkäna di qaku aung ga
 märhamän ma ama qrot iva rhi däkt säng mä qa ⁴i
 näma dä arhani ama ruvek kärarhani i rhi iras täm
 na nas i ama qatnanaktpämda na rha di nani a rha
 rhoqoräkt. Iarhakt di sa rha män sä mänguräp mä
 ut ivakt iva rhat nañäm mamär bä rhat lu aurha lat
 kärangätni i ut tualat na ngät sa ama isiska nävät
 ma Jisas ma Kraiss. Sa rha mualat toqoräkt divakt
 iva rha rhualat sä ut iva qaku isiska vät a ut dap
 pa ama latta na ut pa arha rem. ⁵Sokt di qaku ut
 säm ama gaini na nas säva arha rem bä qoki sa qäqi
 qaku ut mualat maqälak toqoräkt inguna sa nani a
 ut iva bä ba ngän na ama engätki qärakni i sokt ki
 qiat tet nävät ama sameng ama mär ngät.

⁶Näkt iarhakt kärarhae i sa ama ruvek tat tu
 arhä snäng i ama vit na rha ama narhoerta di
 aingo di qaku qänäskänes ngo nävät a rha inguna
 ma Ngämuqa di qaku qät täk sa arhani dap kaku
 rha arhani. Iarhakt ama narhoerta di qaku aung
 nävät a rha qa mu guani sämäni gu sameng. ⁷Dap

kinak iarhakt ama narhoerta di rha lu mamär i ma Ngämuqa sa qa rhäk na ngo sa ama sameng ama mär ngät bä ba ama Jentailqäna di qoki rhoqor qa i sa qa rhäk nä ma Pita sä iangärhäkt ama sägängät ama sameng bä ba ama Judaqäna. ⁸ Inguna ma Ngämuqa qarakni i qa mualat nävät ma Pita sa ama sameng ama mär ngät bä ba ama Judaqäna di qosaqi qa mualat nävät a ngo rhoqoräkt ivakt iva ngu sameng bä ba ama Jentailqäna.

⁹ Näkt nga rhoqoräkt i ma Jems näkt ma Sefas näkt ma Jon gärrahani i ama qatnanaktpämda rhat lu rha i ama narhoerta mamär na rha bä ba rha rhat lu mamär nä iaqyäkt ama ñämsävätki qarakt i sa ma Ngämuqa qa von ngo rhäm gi dä sa rha sangar un däkt ngu nä ma Barnabas na ama arsäs ivakt iva aiun di mamär iva un det sage ama Jentailqäna dap ta diva rha rhet sage ama Judaqäna. ¹⁰ Bä vät iomäkt ama qäväläm dä sokt ta nän un ma ama qrot iva un diva qale räträt pät a un na ama tläkta bä iangärhäkt ama lat di qarängät i nani a ngo masirhat iva nguat tualat na ngät.

Qaku Märmär Ge Ma Pol Nävät Ma Pita Aa Lat

¹¹ Sokt di nga rhoqoräkt i ma Sefas ka män sämät ama värhäm ama mor äm ma Antiok dä ngua märhamän maräkt säva aa uväs i ama lat kärängätni i qat tualat na ngät di qaku ama räkt ngät. ¹² Inguna qa di qat dräm gat täs kä na ama Jentailqäna bä dängdäng i ma Jems ka rhäk na arhani ama Judaqäna sagem ga. Bä nga rhoqoräkt i iarhakt ta män gem ga dä sa qaku qat täs kä na ama Jentailqäna dä qa arñis na nas näväm da inguna qät len iarhakt kärarhae i nani a rha iva ama qatnanaktpämda moe diva ama ruvek ti däkt

säng mä rha. ¹³ Bä ama Judaqäna moe qärrahani i qale rha rhi nä ma Pita di rha moe rhi na qa rha mualat nä iangärhäkt ama lat na ama iraski bä qäqi iangärhäkt arha lat ngä mäqäne sä ma Barnabas bä qa säp.

¹⁴ Sökt di nga rhoqoräkt i ngua lu arha lat kärängätäni i qaku ngät tet parhäm ama sameng ama mär ngät angärha engätki dä sa ngua snanbät sä ma Sefas da arhä saqong moe doqortäqyia, “Ngäkt bä ainge di ama Judaqa na nge näkt kale nge rhoqor ama Jentailqa dap kaku rhoqor ama Judaqa dä sa ngu lu mäniekt bä ngiat täqäne sa ama Jentailqäna iva qale rha rhoqor ama Judaqäna?”

Ama Ruqa Diva Qa Rhän I Ama Räkka Na Qa Nävät Aa Qatnanakt

¹⁵ Aiut di ama Judaqäna na ut pät ama qäväläm gärqomni i sa aut nanäkkina rhit säl a ut bä qaku ut toqor ama Jentailqäna qärrahani i rhat tualat na ama vuirhong inguna qaku rhat tet parhäm ama Muräkt. ¹⁶ Sökt di ut dräm i ama ruqa di qaku qat dän i ama räkka na qa inguna nävät iomäkt i qat tet parhäm ama Muräkt dap kinak kat dän i ama räkka na qa di nävät aa qatnanakt mäni ma Jisas ma Krais. Bä äkt i qosaqi aiut di sa ut nanakt nä ma Jisas ma Krais ivakt iva u rhän i ama räkta na ut nävät ama qatnanakt mäni qa dap kaku nävät iomäkt i sa ut tet parhäm ama Muräkt inguna va qaku aung gä namän i ama räkka na qa nävät iomäkt i sa qat tet parhäm ama Muräkt.

¹⁷ Ngäkt bä nga rhoqoräkt i aiut ama Judaqäna di urhi siqut iva u rhän i ama räkta na ut nävät ma Krais di urhi lu i qosaqi ama ruvek na ut kärarhani i

rhat tualat na ama vuirhong inguna rhäkt di qaku ut tet parhäm ama Muräkt dä ngu lu i nga ma Kraiss di qat tualat sä ut iva ut tualat na ama vuirhong? Nak kaku rhoqoräkt. ¹⁸ Inguna ngakt bä saqi as ngua rhair nä qärqäni i sa mudu ngua anbrut däm ini samäk dä sa va ini ngärhi sameng i aingo di nak ama ruqa qarakni i qat tualat na ama vuirhong. ¹⁹ Inguna nävät ama Muräkt dä sa ngua ñäp bä rhäkt di sa qaku qale ngo va ama Muräkt angärha rem.

Sa ngua ñäp toqoräkt divakt iva aingo di mamär iva nguat däqäm bä bä ma Ngämuqa. ²⁰ Aingo di sa rha edämsäs pät a ngo ngu nä ma Kraiss mäni ama sämänanamuqa. Bä rhäkt di sa qaku aingo maräkt karak i nguat däqäm dap kinak ma Kraiss di iaqäkt karak i qat däqäm bäm ngo. Näkt ama iar qärangätni i rhäkt di nguat däqäm da angärha ron bät ama släqyige di sa qale ngo da angärha ron nävät ama qatnanakt mäni ma Ngämuqa aa emga qarakni i aa snäng bät a ngo bä qa von da aa iar sädaver mä ngo. ²¹ Qaku ngut säm ama mäñmäñini nä ma Ngämuqa aa ñämsävätki. Sökt di vadi mai ama ruvek tat dän i ama räktta na rha nävät iomäkt i rhat tet parhäm ama Muräkt dä sa rhoqoräkt di ma Kraiss aa tñäpki diva qop ama mäñmäñini na qi.

3

Nävät Ama Qatnanakt Ura Nävät Ama Muräkt Angärha Lat

¹ Aingän ama Galesiaqäna di ama däädända na ngän. Ngu lu auge qa irastäm sä ngän bä ngäkt kre aung ga rhäkngong däm ngän na anga enge anga vu ngät? Nak kop ngua muqunäga vät a ngän mamär

i ma Jisas ma Kraiss di rha edämsäs päta qa mäni ama sämänanamuqa. ² Nani a ngo iva ngu snanbät sä ngän doqortäqyia, “Nga sa ngän da ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa nävät ama Muräkt angärha lat ura qinak nävät angän gatnanakt toqoräkt i sa ngän nari sävät ma Kraiss?” ³ Nga aingän di ama däädända na ngän masirhat? Nga ngän du angän snäng i sokt nävät angän grot maräkt dä sa mamär vät a ngän iva ngäni sot na ama lat kärangätäni i ma Ngämuqa aa Qloqaqa sa qa nasäng na ngät pämma ngän? ⁴ Nga mudu ngän mon säda ama märän angärha ron di nak kop pakt iva qaku mamär vät guani? Varis iangärhäkt angäna lat toqoräkt di nak kop pa qaku mamär vät guani na ngät. ⁵ Nga iaqäkt kärak i qät bon ngän da ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa dä qat tualat na ama lat ama näñis ngät mänguräp mä ngän di qat tualat toqoräkt nävät iomäkt i sa ngän det parhäm ama Muräkt ura nga qat tualat toqoräkt nävät angän gatnanakt toqoräkt i sa ngän nari sävät ma Kraiss?

⁶ Ma Ngämuqa aa enge di ngät tamän i ma Abraham di sa ma Ngämuqa qat lu qa i ama räkt ka da aa saqong inguna nävät aa qatnanakt. ⁷ Bä mamär iva qunäga vät a ngän i iarhakt kärarhae i rhat sangar ama qatnanakt di rha di sa ma Abraham aa es na rha. ⁸ Mudu ma Ngämuqa qa muräkt iva as nasot diva qa rhualat sa ama Jentailqäna bä va ama räktta na rha da aa saqong nävät arhä qatnanakt. Bä äkt i va aa enge di mudu narhoer vä iangärhäkt ama lat angät kamäs di qa sameng na ama sameng ama mär ngät bä ma Abraham i qa qoar na qa rhoqortäqyia, “Va nävät a nge dä va ngua rhodämne na ama ruvek nävät ama

ivärhimek moe.”⁹ Bä nävät tom dakt dä sa iarhakt kârarhae i rhat sangar ama qatnanakt di sa ma Ngämuqa qa modämne na rha rhoqor ma Abraham gârakni i ama ruqa na ama qatnanakt.

Ama Iar Ama Sok Täm Ngät Di Ngät Nävät Ama Qatnanakt

¹⁰ Iarhakt kârarhae i rhat tu arhä snäng i sa mamär toqoräkt i rhat tualat na ama Muräkt angärha lat ivakt iva rha rhän i ama räktta na rha dä ma Ngämuqa aa saqong di sa iarhakt di qale rha va ama rhäksärhäm ama sok täm ngät angärha rem inguna ma Ngämuqa aa enge di ngät tamän doqortäqyia, “Ama ruvek moe qârarhani i qaku rhat tualat dä qaku rhat tet parhäm iarhongäkt moe qârqârhong i sa rha säm irhong ba ama Abuk na ama Muräkt di iarhakt di sa qale rha vä ma Ngämuqa aa rhäksärhäm ama sok täm ngät angärha rem.”¹¹ Bä qosaqi rhäkt di sa qunäga vät a ut mamär i qaku aung gä namän i ama räktka na qa dä ma Ngämuqa aa saqong nävät ama Muräkt inguna aa enge di ngät tamän doqortäqyia, “Iaqäkt kârak i sa qa män i ama räktka na qa dä ma Ngämuqa aa saqong nävät aa qatnanakt diva qale qa da ama iar ama sok täm ngät angärha ron nävät a ngät.”

¹² Sökt di ama Muräkt di qaku ngät dän nävät ama qatnanakt dap kinak iaqäkt kârak i nani a qa iva qâ rha ama iar ama sok täm ngät nävät ama Muräkt dinak pa qat tualat dä qat tet parhäm ama Muräkt moe.¹³ Sa ma Kraiskâ rhäksasot a ut nämät ama Muräkt angät täksärhäm gârangätni i mai va urhi rha ngät kârangät i sa qa rha ngät inguna ma Ngämuqa aa enge di ngät tamän doqortäqyia,

“Aung gäarakni i sa rha ar mä qa sa rhävuk sämäni ama ngämuga di sa qale qa dä ama rhäksärhäm angärha ron.” ¹⁴ Inguna nävät iangärhäkt ama lat kärangät i ma Jisas ma Krai ka mualat na ngät dä va ama modämne qärangätni i sa ma Ngämuqa qa mumänaris na ngät bä ba ma Abraham diva ngä rhän bä ba ama Jentailqäna dap pakt iva aiut di nävät aut katnanakt diva urhi rha ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa qäarakni i sa ma Ngämuqa qa mumänaris iva qä von ut täm ga.

Ama Muräkt Dä Ama Mumänaris

¹⁵ Gua ruavek, pa ngua rhu ama siqutki ba ngän barhäm ama ruvek arha lat di rhoqortäqyia, qre va ama ruiom in du ina anga muräkt na anga rharesbane bä in dares ba ne iva in det parhäm ngät dä sa qaku aung anga ruqa qä narhar ngät ura qä namu guani sae sävät a ngät. ¹⁶ Iangärhäkt ama mumänaris kärangätni di sa ma Ngämuqa qa von dä m ngät bä bä ma Abraham dä bä ba aa emga qäarakni iva mugas dä va qa rhän nämäni aa enevaqi. Inguna ma Ngämuqa aa enge di qaku ngät tamän i, “bä ba ama rhäqäp na rha ama rhoes.” Dap kinak ngät tamän i, “bä ba ama sägäk ama rhoemga” qäarakni i ma Krai na qa. ¹⁷ Ama rharimini sä rhangät täkt gua enge di rhoqortäqyia, ma Ngämuqa aa Muräkt nage ma Moses kärangätni i ngä män nasot ama 430 na ngät ama qoeo mänasäng naimäk äkt nävät iangärhäkt ama mumänaris di qaku mamär iva ngä nasot nä iangärhäkt ma Ngämuqa aa rharesbane qä nä ma Abraham bä va qaku ama mumänaris ngä nasa anga gavämgi. ¹⁸ Inguna ngakt bä ama ruvek di

rhit ta arhä modämne inguna nävät iomäkt i rhat tet parhäm ama Muräkt dä sa ama modämne di qaku ngät dän nävät ama mumänaris. Sokt di sa ma Ngämuqa qa von ma Abraham da ama modämne varhäm aa mumänaris bä ba qa.

¹⁹ Ngakt bä rhoqoräkt dä sa ngu lu mäniekt bä ama Muräkt ngä män? Iangärhäkt ama Muräkt di sa ma Ngämuqa qa mu ngät inguna nävät ama ruvek arha vuirhong bä ngät diva qale ngät bä dängdäng i iaqäkt ama ruqa nämäni ma Abraham aa enevaqi va qa rhän gäarak i sa ma Ngämuqa qa mumänaris bä ba qa. Bä ama Muräkt di sa ngä män nage ma Ngämuqa nävät ama enselqäna. Bä rha di rha von däm ngät bä bä akni i qat mair e mänguräp ama ruvek ti nä ma Ngämuqa. ²⁰ Bä sa ut dräm i sokt toqoräkt i qale ama ruiom ama udiom dä va akni ama ruqa qat mair mänguräp mä iom bä va qat tamän nävät akni bä sävät akni. Sokt diva sokt ma Ngämuqa maräkt ka von da ama mumänaris bä bä ma Abraham.

²¹ Nga ama Muräkt di ngät tair särhä ma Ngämuqa aa mumänaris? Qaku rhoqoräkt. Inguna ngakt bä angätni ama muräkt di mai mamär iva ngärhit bon ut ta ama iar dä vadi va u rhän i ama räktta na ut toqoräkt i ut tet parhäm ngät. ²² Sokt di ma Ngämuqa aa enge ngärhi sameng mamär i ama ruvek moe di qale rha e va ama vuirhong angärha rem ivakt iva ma Ngämuqa aa mumänaris diva ngät bä bä iarhakt kärarhae i arhä qatnanakt di nga e mäni ma Jisas ma Kraiss.

²³ Näkt toqoräkt i as kaku ama qatnanakt sämäni ma Kraiss ngä män dä sa ama Muräkt ngä sangar a ut ma ama qrot bä qali lut pa angärha rem bä

dängdäng iva ama qäväläm ngä rhän gärqomni i sa ma Ngämuqa qa muqunän bät a äm iva qunäga vät ut sävät iangärhäkt ama qatnanakt. ²⁴ Bä äkt i mudu di ama Muräkt di aurha ernanokt na ngät bä dängdäng bät ama qäväläm gärqomni i ma Krai ka män ivakt iva u rhän i ama räktta na ut dä ma Ngämuqa aa saqong nävät ama qatnanakt mäni ma Krai. ²⁵ Sokt di rhäkt i sa ama qäväläm gärqomni iva ut nanakt nä ma Krai di sa äm ngä män dä sa qaku qali lut pa ama Muräkt angärha ernanokt angärha rem

²⁶ inguna nävät ma Jisas ma Krai dä sa ngän moe ngän män i Ngämuqa aa es na ngän nävät angän gatnanakt. ²⁷ Inguna guavek koe nävät a ngän gärrhani i sa rha rha ama baptais sämäni ma Krai di sa aingän äkt di sa ngän mon sädä aa iar ängärha ron. ²⁸ Bä äkt i rhoqoräkt dä sa ngän moe ngän män i ama sägäk na ngän mäni ma Krai i näma dä ama Judaqäna ura ama Grikkäna na ngän ura ama latta va arhani arha rem ura ama ruvek kärarhani i isiska vät a rha na ngän ura ama gamoe ura ama evop na ngän. ²⁹ Näkt ngakt bä aingän di ngän nämäni ma Krai maengätki dä sa aingän di ngän nämäni ma Abraham aa enevaqi bä va bä ba ngän nä iarhongäkt kärqärhong i sa ma Ngämuqa qa mumänaris iva qä von däm irhong.

4

Ma Ngämuqa Aa Es Kärarhani Iva Bä Ba Rha Nä Qärqärhongni I Qa Mumänaris Nä Irhong

¹ As pa nguat tamän sävät ama rhoemga qaräknä iva qä rha nasot aa mamäk. Rhoqoräkt i qa di as kale qa i ama rhoemga na qa di qoki qa rhoqor

ama latka va arhani arha rem i näma dä bä ba qa nä iarhongäkt moekt. ² Qale qa vä qärrarhani arha rem i rhit lu vät a qa dä qärrarhani i rhat turäkt bä ba qa bä dängdäng bät ama qäväläm gärqomni i sa aa mamäk ka muqunän bät a äm iva qa von ga rha aa qärhong. ³ Bä qoki rhoqoräkt di qosaqi aiut di mudu i ama rhoes na ut di qali lut i ama latta na ut pa ama iaus ama qrot ngät nämäni rhakt täkt ama ivätki angärha rem.

⁴ Sukt di nga rhoqoräkt i ama rhodäm di sa rhäkмамär na ngät dä ma Ngämuqa qa rhäk na aa emga sämäni ama ivätki i ama ruqi qia säl a qa bä qale qa va ama Muräkt angärha rem ⁵ ivakt iva qä rhäksasot iarhakt kärarhae i sa qale rha va ama Muräkt angärha rem ivakt iva aiut di mamär vät a ut iva u rhän i aa es na ut. ⁶ Näkt nävät iomäkt i ma Ngämuqa aa es na ngän dä sa qa rhäk na ama Qloqaqa nage aa emga säda aurha ron bä ut tamän doqortäqvia, “Aba*, mamga.” ⁷ Bä nävät tom däkt di as kaku qale ngän i ama latta mavängam dap kinak kale ngän i ma Ngämuqa aa es na ngän bä nga rhoqoräkt i aa es na ngän dä sa va bä ba ngän nä qärqärhongni i sa qa mumänaris iva qä von aa es täm irhong.

Ma Pol Aa Qänäskänes Säväät Ama Galesiaqäna

⁸ Mudu rhoqoräkt i as kaku ngänät dräm ma Ngämuqa dä sa qale ngän i ama latta na ngän bä iarhongäkt angärha rem gärqärhong i irhong doqor

* **4:6** Aba Aba na ama enge ama Aramaik di angät tarimini di mamga. Bä ama rhoes diva rhat tes arhä mamäk toqoräkt inguna rha di arha snäng bät a qa masirhat dap sa rhat dräm i qa di qosaqi aa snäng bät a rha mamär.

angän ngämuqa qärqärhong i qaku ama engäkki nä irhong. ⁹ Dap täkt di sa nguna ngänät dräm ma Ngämuqa ura nguaräm mamär iva ngua rhamän i sa qat dräm a ngän dä ngu lu mäniekt iva saqi as evär däm ngän sage ama iaus nämäni ama ivätki qarängätni i qaku angärha anga qrot masirhat bä qosaqi ama mäñmäñini na ngät? Nga nani a ngän iva saqi as ngän dän i ama latta na ngän ba angärha rem? ¹⁰ Qoki as toqor ama Judaqäna i ngän duqunän bät ama moräs na ngät ama qunäng dä ama eqoan dä ama quiaqa aa qävälöp dä ama qoeo. ¹¹ Bä nävät iangärhäkt angäna lat dä sa qänäskänes ngo i sa ngua rhar sa ama qäväläm ama mor äm gärqomni i nguat tualat ngu na ngän.

¹² Gua ruavek, ngu nän ngän ma ama qrot iva ngän dän doqor ngo inguna sa ngua män doqor ngän. Bä vät iomäkt ama qäväläm di aingän di sa qaku ngän mualat na anga lat kärängätni i qaku ama räkt ngät sävät a ngo. ¹³ Näkt kunäga vät a ngän i vät ama narhoer äm ama qäväläm gärqomni i sa ngua sameng na ama sameng ama mär ngät bä ba ngän dä sa ngua met sagem ngän inguna nävät iomäkt i aräm ngo. ¹⁴ Bä ngäkki i gua rämgi qia von ngän da ama märänga sokt di qaku ama vu da angäna ron sävät a ngo ura ngän naevär däm ngo inguna nävät gua rämgi dap kinak ngäna ar sä ngo i rhoqor qre i ama ensel nage ma Ngämuqa na ngo ura rhoqor qre i ma Jisas ma Kraiss na ngo. ¹⁵ Ngu lu rhäkt di angän märmärgem nävät a ngo di ngä qoe nai? Nguat tamän särhäm ngän mamär i mudu di sa angän märmärgem nävät a ngo di ama mor ngät bä vadi mai mamär vät a ngän iva ngän dar ta angän saqong bä ngäni von ngo rhäm ngät di vadi

mai ngän mualat toqoräkt. ¹⁶ Nga sa ngua män i angäna ik na ngo inguna nävät iomäkt i sa ngua sameng ba ngän na ama engätki?

¹⁷ Iarhakt ama ruvek kärarhae i rhit sämaqrot na ngän iva ngän det parhäm ama Judaqäna arhä Muräkt di rhit bon da arhä snängaqa sagem ngän masirhat sokt di qaku rhat tualat toqoräkt ivakt iva ama mär ngät ama lat ngät dän. Rha di nani a rha iva rhit päsärhäm ngän nävät a ngo ivakt iva sokt ngänit bon da angän snängaqa sagem da. ¹⁸ Bä ama märäm basägos diva arhani ama ruvek tit bon da arhä snängaqa sagem ngän bä mamär iva rhoqoräkt divakt iva ama mär ngät ama lat ngät dän. Rhom däkt di ama engätki na äm i näma dä qale ngo gem ngän ura qaku. ¹⁹ Ngua es ama gaini na ngän, rhäkt di sa qale ngo sa ama qänäskänes sävät a ngän gärangätni i ngät toqor ama evopki at ruanini rhoqoräkt i qit sa bä va qale ngät bä dängdäng iva sa mamär nä ma Kraisa aa iar va angäna iar. ²⁰ Bä rhoqor täkt di nani a ngo i vadi va qale ngo ngu na ngän ivakt iva qaku ngu natmärhamän doqor täkt inguna adädän ngo nävät a ngän.

Ama Siqukti Nä Ma Hagar Qi Nä Ma Sara

²¹ Guavek koe nävät a ngän gärarhani i nani a rha iva qale rha vä ma Ngämuqa aa Muräkt angärha rem, nga qaku ngänät dräm i ama Muräkt ngät tamän doqor mäniekt? ²² Ngu snanbät toqoräkt dinguna ma Ngämuqa aa enge di ngät tamän i ma Abraham di aa imiom ama udiom. Akni di ama latki mavängam gia sa qa dap akni di ama ruqi qaräktni i isiska vät a qi qia sa qa. ²³ Sokt di ama

latki mavängam at toemga di aa nanäk kia sa qa varhäm ama släqyige angärha iska dap ama ruqi qäaraktni i isiska vät a qi at toemga di aa nanäk kia sa qa nävät ama mumänaris.

²⁴ Näkt tangät täkt ama lat di ani ama rharimini sä ngät di rhoqortäqyia, ma Hagar di qiat mair bä ba angättni ama rharesbane dap ma Sara di qiat mair bä ba angättni ama rharesbane. Bä ama narhoer ngät kärangättni i ma Ngämuqa qa mualat na ngät di da ama damgi at täväs ma Sinai bä iangärhäkt ama rharesbane di ma Hagar qiat mair bä ba ngät kärakttni i at toes diva rhat dän i ama latta va arhani arha rem. ²⁵ Näkt ma Hagar di qiat mair bä ba ama damgi ma Sinai vät ama ngärhäktka ma Arebia dä qosaqi qiat mair bä ba ama värhäm ama mor äm ma Jerusalem inguna qi di qali qi i ama latki na qi mavängam gi na at toes.

²⁶ Sukt di ma Jerusalem gäaraktni i rhakt puk da ama usäpki arha ron di isiska vät a qi bä qi di aut nanäk na qi. ²⁷ Inguna ma Ngämuqa aa enge di ngät tamän doqortäqyia,

“Mamär iva märmär gem nge, ainge ama rhängaräski qäaraktni i qaku mamär vät a qi iva qit sa.

Rhäkt diva ngit näs na ama märmärgem masirhat, ainge qäaraktni i qaku ngiat nari ama ruanini i ngit sa.

Inguna iaqyäkt kärakt i mäqi qaku qit sa arha anga es diva masirhat na at toes
bä va rha rhet e nä iaqyäkt at toes kärakt i arha egutka.”

²⁸ Rhäkt di aingän gua ruavek ama qatnanak-tpämda, di ngän doqor ma Aisak i ma Ngämuqa aa es na ngän gärrahani i sa rha män nävät ama mumänaris. ²⁹ Sökt di qoki as toqor vät iangärhäkt ama rhodäm mudu i iaqäkt kârak i qa män barhäm ama släqyige angärha iska di qä sangäm nä iaqäkt mavängam gäarakni i qa män nävät ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa aa qrot di rhäkt di qoki as toqoräkt. ³⁰ Sökt di ngu lu ma Ngämuqa aa enge di ngät tamän doqor mäniekt? Ngät tamän doqortäqyia, “Nak pa ngäni qutmäs ama latki mavängam gi na at toemga inguna at toemga diva qaku qä narha guani nävät iarhongäkt kärqärhong iva ama ruqi qäarakni i isiska vät a qi at toemga qä rha irhong.” ³¹ Gua ruavek, aiut di qaku ama latki mavängam at toes na ut dap kinak aiut di iaqyäkt kârakt i isiska vät a qi at toes na ut.

5

Ma Krajs Sa Qa Muisiska Vät A Ut

(5:13-14 / Mat 22:34-40 / Mak 12:28-34 / Luk 10:25-28 / Rom 13:8-10)

¹ Ma Krajs sa qa muisiska vät a ut iväkt iva isiska vät a ut. Bä nävät iangärhäkt ama lat dä sa mamär iva ngänät mair ma ama qrot dä saqi as pa qale ngän namän i ama latta na ngän bä ba ama Muräkt.

² As ngäni lu i aingo ma Pol nguät tamän särhäm ngän i ngäkt bä ngän dares iva rhi däkt säng mä ngän diva ma Krajs aa lat ngä rhän i ama mäñmäñini na ngät bä ba ngän. ³ Näkt täkt dä saqi as nguät tamän särha ama gamoe moe qärrahani i rha rhares iva arhani rhi däkt säng mä rha i rha diva qoki mamär iva rhit päs ma Ngämuqa

aa Muräkt moe angärha rhäng. ⁴ Bä aingän äkt kärarhae i nani a rha iva ama räktta na rha dä ma Ngämuqa aa saqong nävät ama Muräkt di sa aingän di ngäna arñis na nas nämäni ma Kraiss dä nämäni aa ñämsävätki. ⁵ Sökt di ut di nävät ama Qloqäqa ama Qumärqumärqa di sa qali lut sa ama märmärgem na ama qatnanakt sämäni ma Ngämuqa iva qa rhualat sä ut bä va u rhän i ama räktta na ut da aa saqong inguna nävät aut katanakt sämäni ma Kraiss. ⁶ Ngäkt bä aung anga ruqa di qale qa mäni ma Jisas ma Kraiss i nämä dä rha däkt säng mä qa ura qaku di iangärhäkt ama lat di qaku ngät tualat nä guani sävät a qa. Dap kinak ama ruqa aa lat kärangätni i ama vit na ngät di rhoqoräkt i sa qat nanakt nä ma Kraiss bä aa snäng bät arhani ama ruvek.

⁷ Aingän angäna tmerhäs mudu dä ma Kraiss aa iar angärha ron di mamär na äs. Sökt di ngu lu auge qa musar na ngän bä rhäkt di qaku ngänit päas ama engätki arha rhäng? ⁸ Iangärhäkt ama lat kärangät i sa qa mualat na ngät di qaku ngä män nage iaqäkt kärak i sa qa mes ngän sagem mes. ⁹ Ama gaini ama yisini diva ini ngä rhualat sa ama bret moe bä va rip däm ga. ¹⁰ Sökt di sa nguat dräm i aingän di nämäni ma Engeska bä va angän snängaqa diva rhoqor ngo gu snängaqa dap pa qaku qa rhoqor aung aa anga snängaqa. Näkt aung anga ruqa qarakni i qat tusar na angäna tmerhäs na anga märän diva ma Ngämuqa qä sangäm na qa.

¹¹ Gua ruavek, ngäkt bä aingo di qoki as päat gu sameng di nguat tamän iva ama ruvek di rhi nädäkt säng mä rha dä sa mäniekt bä aingo di as arhani rhi sangäm na ngo? Ngäkt bä ngu sameng

doqoräkt dä sa ama enge qärangätni i sävät ama sämänanamuqa di saqi as kaku ngä navoda anga märänga bä ba ama ruvek. ¹² Nani a ngo masirhat i vadi va iarhakt kärarhae i rhat tusar na angän mungäsnäng di qoki va rha rhi däkt sä iarhongäkt moekt näsäng mes.

¹³ Gua ruavek, ma Ngämuqa sa qa mes ngän iva qale ngän i sa isiska vät a ngän. Sokt di qale ngän namu angän snäng i rhoqoräkt i isiska vät a ngän dä sa mamär vät a ngän iva ngän det parhäm angän släqyigleng angät snängaqa dap kinak pa mamär iva angäna snäng bät a ne dä va ngän datnärhäm ne. ¹⁴ Inguna ama enge moe vä ma Ngämuqa aa Muräkt di qale ngät dä rhangät täkt ama enge angärha ron gärangät i ngät tamän doqortäqyia, “Mamär iva gia snäng bät arhani i rhoqor qre i gia snäng bät a nas.” ¹⁵ Sokt di ngäkt bä ngänir qur ne dä ngäni arhäktgyäm sä ne dä sa va ngänit lu i varis ngän naslava na ne mas.

Mamär Iva Ut Tet Parhäm Ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa Aa Ernanokt

¹⁶ Dap kinak ngu qoar na ngän doqortäqyia, mamär iva ngän det parhäm ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa aa ernanokt dä rhoqoräkt diva qaku mamär iva angän släqyigleng ngä natmualat nä iarhongäkt kärqärhong i nani igleng iva igleng ngät tualat nä irhong. ¹⁷ Inguna ama släqyige angät känäskänes di qaku nani a ngät na ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa aa lat dä qosaqi ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa aa qänäskänes di qaku nani a ngät na ama släqyige angärha lat. Bä rhiom däkt di in dair mät ne vät ngia väs sä

ina lat ivakt iva in dair särhäm nge iva qale ngiat tualat nä qärqärhongni i sa ngiat dräm i mamär iva ngiat tualat nä irhong. ¹⁸ Sukt di ngakt bä ama Qloqäqa ama Qumärqumärqa qä rhoer nanokt ngän dä sa rhoqoräkt di qaku qale ngän ba ama Muräkt angärha rem.

¹⁹ Rhäkt di sa qunäga vät a ngän sa ama släqyige angärha lat toqor ama lat na ama qavatka maos maos dä ama snängaqa sävät ama lat kārängätni i qaku ama rākt ngät dä ama lat kārängätni i ama qluqi vät angät tpäs. ²⁰ Dap kosaqi angätni ama släqyige angärha lat di ama lat kārängätni i ama ruvek tit bon da arhä qutdrir sage ama iaus kārängätni i sa rha mualat na ngät dä ama lat na ama rhaqyao dä ama lat kārängätni i ama ruvek diva qaku nani a rha na ne dä ama lat kārängätni i ama ruvek tir qur ne dä ama lat kārängätni i ama ruvek di ama vu da arha ron sävät arhani arhä qärhong dä ama lat kārängätni i ama ruvek diva uraqi da arha ron mamär sävät arhani dä ama lat kārängätni i ama ruvek diva sukt tat tu arhä snäng sävät a nas maräkt dä ama lat kārängätni i ama ruvek diva rhat tair mät ne dä ama lat kārängätni i mätmatmät na ama ruvek bä qoki arhae dä arhae varhäm arha lat kārängätni i sägäni na rha sä ngät. ²¹ Näkt kosaqi ama släqyige angärha lat di ama lat kārängätni i ama ruvek di ama vu da arha ron sävät arhani arhä mämairimek dä ama lat kārängätni i ama ruvek tit nakt masirhat bä guani na rha mamär mät ama reng ama qrot ngät dä ama lat kārängätni i väspästämne na ama ruvek sa ama vu ngät ama lat näkt sävät ama lat kārängätni i ngät toqor tangät täkt. Rhäkt di nguät tugem

ngän doqor mäqi i sa ngua magem ngän i iarhakt kârarhae i rhat tualat nä iangârhâkt ama lat diva qaku rhi namon säp ma Ngämuqa aa Muräktpäp.

²² Dap ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa aa lat angät gavämgi di ama lat kârangätni i ama ruvek arha snäng bät a ne dä ama märmärgem dä ama bulap dä ama lat kârangätni i qale ama ruvek sa ama bulap da ama märän angârha ron dä ama matnârhäm nävât ama märmärgem dä ama mär ngät ama lat sävât arhani dä ama lat kârangätni iva rhat nanakt nä sävetka sa aa lat. ²³ Dap kosaqi ama Qloqaqa aa lat di ama lat toqor ama bulap ka ama ruqa aa lat näkt sävât ama lat kârangätni i ama ruqa qat turäkt ba nas mamär. Rhangät täkt moekt ama lat di qaku anga muräkt nga e qârangätni i ngät tair särhäm ngät. ²⁴ Näkt iarhakt ama ruvek kârarhae i rha nämäni ma Jisas ma Kraias aa ruvek di iarhakt di sa rha edämsäs päp arhä släqyiglang sä iglang angät snängaqa mäni ama sämänanamuqa bä sävât ama qänäskänes iva sävât ama vuirhong.

²⁵ Ngakt bä ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa di sa qa von ut ta ama iar dä sa mamär iva qosaqi urhit päp ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa aa snängaqa aa rhäng. ²⁶ Mamär iva qale ut tair na nas pa arhani arhä väs dä qale ut täranas na arhani arhä snängaqa iva qaku märmär gem da na ut dä qale aurha anga snängaqa anga vu qa sävât aut mämairimek kane.

6

Mamär Iva Ut Tatnârhäm Ne Sa Aut Märän

¹ Gua ruavek, ngakt bä aung nävât a ngän di qunäga sä qa i qa mualat na anga vuini dä sa

aingän gärrarhae i ma Ngämuqa aa Qloqaqa di qä rhoer nanokt ngän di mamär iva ngän dualat sä qa mamär nävät ama bulap i ngän dumamär na aa iar. Bä mamär iva aingän di ngänit lu vät a nas mamär i varis aingän di ama vuirhong irhong ngä namäqäne dä mamär na ngän. ² Mamär iva aingän di ngän datnärhäm ne sa angän märän gane ivakt iva rhäkмамär nä ma Kraisa aa muräkt gem ngän.

³ Inguna ngakt bä aung di qat tu aa snäng i qa di ama moräs na qa ama ruqa vät arhani arhä väs toqoräkt i qaku qa rhoqoräkt di sa iaqäkt di qä iras täm mes. ⁴ Dap mamär iva aingän asägäk asägäk di va ngiat tatnävämne nä gia lat maräkt näkt nasot dä va mamär vät a nge iva mär gem nge nävät gia lat maräkt dap kaku inguna ngiat lu aung aa lat bä ngiat tu gi snäng i gia lat di ngä vit pä iaqäkt ama ruqa aa lat angät tpäs. ⁵ Inguna aingän moe asägäk asägäk di sa angäna lat maräkt nga e qarängätni iva ngän dualat na ngät.

⁶ Ama ruqa qaräkni i rha su qa rhä ma Ngämuqa aa enge di mamär iva qat tatmät nä qarqärhongni moe ama märirhong bä ba ne qä nä iarhakt kärarhae i sa rhi su qa.

⁷ Qale ngäni iras täm mes inguna qaku mamär iva aung gä namäqäne sä ma Ngämuqa i qä nairas täm ga inguna agini qarqäni i ama ruqa qät kutnanokt ini diva ianiäkt di qosaqi va qä sek dämi ini.

⁸ Inguna ama ruqa qaräkni i qät kutnanokt ama vuirhong bät aa iar di nävät aa iar toqoräkt diva qä sek dä ma Ngämuqa aa rhäksärhäm dap pa ama ruqa qaräkni i qät kutnanokt ama lat qarängätni i märmär ge ama Qloqaqa ama Qumärqumärqa nävät a ngät di nävät a qa diva qä sek da ama

iar ama sok täm ngät. ⁹ Bä rhoqoräkt dä sa qale mämae vät a ut i ut tualat na ama mär ngät ama lat inguna ngakt bä qaku mämae vät a ut dä va urhi sek da ama rhitsek pät ama qäväläm gärqomni i sa ma Ngämuqa qa muqunän bät a äm. ¹⁰ Bä äkt i rhoqoräkt dä sa mamär iva ut tualat na ama mär ngät ama lat sage ama ruvek moe vät ama qäväläm gärqomni i sa mamär vät a ut iva ut tualat na ngät. Näkt koki mamär iva ut tualat nä iangärhäkt ama lat ama mär ngät sage iarhakt aurha ruavek ama qatnanaktpämda.

Ma Pol Aa Rhonsävät Ama Dängdängini Na Ngät Dä Aa Nän

¹¹ Näkt as ngäni lu i na ama sämsäm ama mor ngät dä sa ngut säm ama enge sävät a ngän nä ngua rhäkt maräkt.

¹² Iarhakt ama ruvek kärarhani i rhi siqut iva rhat tualat sä ngän iva rhi däkt säng mä ngän di nak kop nani a rha iva ama ruvek ti lu rha i ama moräs na rha. Dä qosaqi rhat tualat toqoräkt ivakt iva qaku arhani ama ruvek ti sangäm na rha mavängam nävät ma Kraisa aa tñäpki mäni ama sämänanamuqa. ¹³ Iarhakt maräkt kärarhani i sa arhani rha däkt säng mä rha di qäqi qaku rhat tet mamär varhäm ama Muräkt moe dap nani a rha masirhat iva ama ruvek ti däkt säng mä ngän divakt iva mamär vät a rha iva rhat tamän sävät ama Judaqäna i sa rha muräkt bä ba ngän bä rha däkt säng mä ngän. ¹⁴ Sökt di aingo di qaku nani a ngo iva ngut sek sä gu ngärhipki. Dap kinak aingo diva sökt ngut sek sa aurha Engeska ma Jisas ma Kraisa aa ngärhipki inguna sa qa ñäp mäni ama sämänanamuqa. Bä nävät iangärhäkt ama lat dä sa

ama ivätki arha lat di ngä ñäp pät gua iar bä aingo di ngäkt kre sa ngua ñäp mäni ama sämänanamuqa sa ama lat nämäni rhakt täkt ama ivätki.

¹⁵ Ma Ngämuqa di qat lu ama lat kärangätni i rha däkt säng ama ruqa bä qosaqi ama lat kärangätni i qaku rha däkt säng ama ruqa i ngä moe di ama männmäñini na ngät. Dap sokt iangärhäkt ama lat kärangät i ama vit na ngät dä ma Ngämuqa aa saqong di qarangät i qa mualat sa ama ruqa bä qa män i ama iaräs na qa.

¹⁶ Näkt iarhakt moe qararhae i rhat tet dä iangärhäkt ama iaräs na ngät ama iar angärha ron diva qale ama bulap dä ama lavuqi gem da iarhakt qararhae i ma Ngämuqa aa ruvek na rha qararhae i ama Israelqäna ama engätki na rha.

¹⁷ Bä va mänasäng narhäkt bä va rhävit dä sa mamär iva saqi as kaku aung gä namuran sä ngo na anga märänga rhoqoräkt inguna sa ama vret nga e vät gu släqyige qarangätni i ngärhi sameng i ma Jisas aa latka na ngo.

¹⁸ Gua ruavek, mamär iva aurha Engeska ma Jisas ma Kraiss aa ñämsävätki qali qi gem ngän. Ngätki rhoqoräkt.

Ama Iaräs Na Ngät Ama Rharesbane
The New Testament in the Ura Language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tokples Ura long Niugini

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ura

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-02-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 21 Feb 2024

2899d6f1-45c9-5492-bd93-58312ca32319